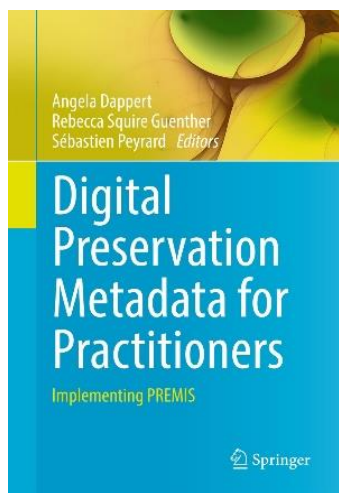

บทวิจารณ์หนังสือ

Dappert, A., Guenther, R. S., & Peyrard, S. (Eds.). (2016). **Digital preservation metadata for practitioners: Implementing PREMIS**. London: Springer.

ผู้เขียนบทวิจารณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ปิณฑนบดี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

หนังสือเรื่อง Digital Preservation Metadata for Practitioners: Implementing PREMIS เป็นหนังสือที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานที่มีหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพย์สินดิจิทัล (digital assets) ได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินดิจิทัลได้ในระยะยาว เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้มุ่งนำเสนอเกี่ยวกับการใช้เมทาเดตาในการสงวนรักษาทรัพย์สินดิจิทัล ซึ่งเมทาเดตาเป็นข้อมูลเชิงโครงสร้าง (structured data) ที่ใช้บรรยายวัตถุสารสนเทศ (information objects) เช่น หนังสือ รูปภาพ แผนที่ เป็นต้น เมทาเดตาจึงเป็นกลไกสำคัญในการเข้าถึง การจัดการและความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุสารสนเทศเหล่านั้น

เมื่อผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุด หอจดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์มีความต้องการที่จะให้เกิดการใช้วัตถุดิจิทัลได้ในระยะยาว จึงมีความจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลที่เพียงพอเพื่อให้สามารถเข้าถึงวัตถุดิจิทัลได้ในอนาคต ซึ่งก็คือการใช้เมทาเดตาเพื่อการสงวนรักษาดิจิทัล (digital preservation metadata) ในคลังสารสนเทศ (repositories) ที่สามารถจัดเก็บและจัดการให้ใช้บริการได้ในระยะยาวนั่นเอง

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือรวมผลงานเขียน จำนวน 18 บท เขียนโดยนักวิชาการ นักวิจัย บรรณารักษ์ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 24 คน ซึ่งปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย ห้องสมุด มหาวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติ ศูนย์ข้อมูล บริษัทเอกชน และภาคีเครือข่ายทางวิชาการใน 7 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร สวีเดน แคนาดา นิวซีแลนด์ ฝรั่งเศส และเดนมาร์ก

หนังสือ Digital Preservation Metadata for Practitioners: Implementing PREMIS เรื่องนี้ จัดแบ่งเนื้อหาเป็น 18 บท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

บทที่ 1 เป็นบทนำเกี่ยวกับการใช้เมทาตาทาเพื่อการสงวนรักษาดิจิทัล โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้เข้าถึงวัตถุดิจิทัลได้ในระยะยาว กล่าวถึงมาตรฐานเมทาตาทาเพื่อการสงวนรักษาดิจิทัล โดยเฉพาะมาตรฐาน PREMIS หรือ Preservation Metadata: Implementation Strategies และวิธีการพัฒนาเพิ่มข้อมูลเมทาตาทาเพื่อการสงวนรักษาดิจิทัล

บทที่ 2 อธิบายวิธีการในการวิเคราะห์ความเสี่ยงและความต้องการเมทาตาทาซึ่งเป็นส่วนสำคัญของระบบการสงวนรักษาดิจิทัล กล่าวถึง The OAIS Information Model ที่เป็นการออกแบบคิเดเมทาตาทาที่จำเป็นต่อการสงวนรักษาวัตถุดิจิทัล และ The SPOT Model ที่เป็นการออกแบบคิเดการประเมินความเสี่ยงที่ใช้ประกอบการพิจารณาในการดำเนินงานด้านการสงวนรักษาวัตถุดิจิทัล

บทที่ 3 แนะนำเกี่ยวกับการพัฒนา PREMIS ซึ่งปัจจุบันเป็นเวอร์ชัน 3.0 โดยอธิบายเป้าหมายและหลักการของ PREMIS และการพัฒนา PREMIS โดยใช้กรอบแนวคิด OAIS

บทที่ 4 ถึง บทที่ 12 อธิบายวิธีการในการออกแบบเพิ่มข้อมูลเมทาตาทาเพื่อการสงวนรักษาดิจิทัล (Digital Preservation Metadata Profile) โดยกล่าวถึงการประยุกต์ใช้ PREMIS เพื่อการสงวนรักษาวัตถุดิจิทัลในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ โซตทัศน์วัสดุ คลังเก็บเว็บถาวร (web archives) วารสารอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ภาพดิสก์ (disk image) จดหมายเหตุ และสภาพแวดล้อมในการประมวลผล (computing environments) ตลอดจนกล่าวถึงเอนทิตี (entities) ได้แก่ events, agents และ rights ในมาตรฐาน PREMIS

บทที่ 13 อธิบายทางเลือกในการประยุกต์ใช้ PREMIS กับ ภาษาเอ็กซ์เอ็มแอล (XML) อาร์ดีเอฟ (RDF) และฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (relational databases)

บทที่ 14 อธิบายวิธีการสร้างกรอบแนวคิดเมทาตาทาเพื่อการทำงานร่วมกันในระบบนิเวศสถาบัน (institutional ecosystem)

บทที่ 15 ถึง บทที่ 17 อภิปรายเกี่ยวกับเครื่องมือและระบบที่ใช้ในการผลิต การใช้ หรือการจัดการเมทาตาทาที่ใช้มาตรฐาน PREMIS

บทที่ 18 กล่าวถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการรับรองการใช้ PREMIS ในคลังสารสนเทศที่นำมาประยุกต์ใช้ในสถาบัน

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าหนังสือเล่มนี้เป็นการแนะนำความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเมทาตาทาเพื่อการสงวนรักษาดิจิทัลและการพัฒนาความเข้าใจในเชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการนำไปประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะผู้จัดการคลังสงวนรักษาดิจิทัล นักวิเคราะห์เมทาตาทา และผู้ปฏิบัติงานในสาขาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการสงวนรักษาดิจิทัลของสถาบัน และใช้เป็นขั้นตอนเชิงแนวคิดของระบบการสงวนรักษาดิจิทัล หรือการประเมินระบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

หนังสือเล่มนี้ช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจและเลือกใช้เมทาดาตาเพื่อการสงวนรักษาดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและตรงความต้องการตามประเภทของเนื้อหา โครงสร้างพื้นฐานทางเทคนิค และความต้องการของสถาบัน โดยให้ตัวอย่างสถาบันที่นำ PREMIS ไปประยุกต์ใช้ในการจัดเก็บและจัดการวัตถุดิบดิจิทัลประเภทต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม หนังสือเรื่องนี้เขียนโดยนักคิดและนักปฏิบัติที่ได้นำมาตรฐาน PREMIS ไปประยุกต์ใช้ในสถาบัน ทำให้เนื้อหาของหนังสือมีทั้งความรู้ในเชิงทฤษฎีและความรู้ในเชิงปฏิบัติ ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการสงวนรักษาดิจิทัลมีความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้ PREMIS ในการจัดเก็บและการจัดการวัตถุดิบดิจิทัลของห้องสมุด หอจดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ใช้สารสนเทศสามารถเข้าถึงและเข้าใจรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุดิบดิจิทัลที่ต้องการศึกษาค้นคว้าได้ในระยะยาวด้วย